

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V KRAJOCH SLOVENSKA V ROKU 2019

Andrej Kunca

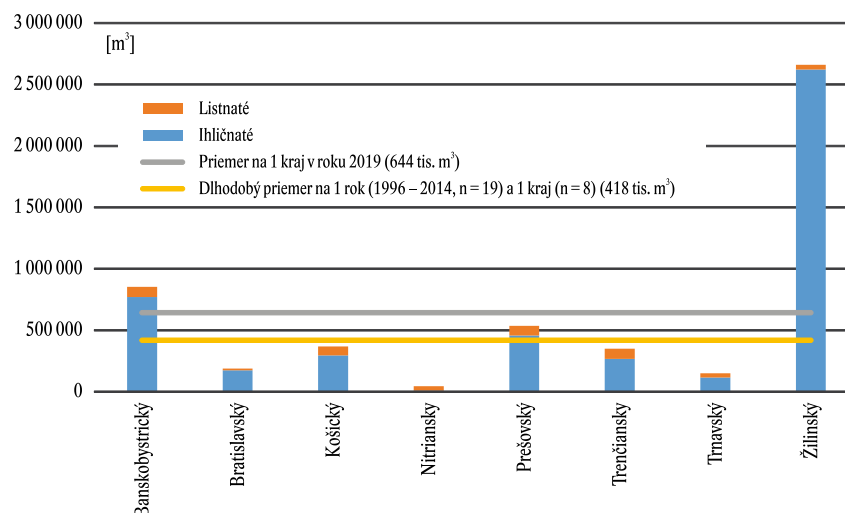
Kunca, A.: Forest health in Slovakia by regions in 2019. APOL, 2020, vol. 1, no. 2, p. 178–179.

Abstract: The average sanitary felling per one region in 2019 was 644 thousands m³, that is by 71 thousands m³ less than in 2018. Two regions exceeded this level, Žilinský region with 2,66 mil. m³ and Banskobystrický region with 0,91 mil. m³. In comparison to 14 years long average at the level of 418 thousands m³, three region exceeded it (besides Žilinský and Banskobystrický region also Prešovský region with 0,53 mil. m³).

Key words: sanitary felling; pest agents; regions; damages

Priemerná náhodná ťažba na 1 kraj v roku 2019 bola na úrovni 644 tis. m³ (o 71 tis. m³ menej ako v r. 2018). Nad týmto priemerom boli 2 kraje a to Žilinský (2,66 mil. m³, čo je o 0,36 mil. m³ menej ako v r. 2018) a Banskobystrický (0,91 mil. m³, čo je o 0,06 mil. m³ menej ako v r. 2018). Ostatné kraje dosahovali náhodnú ťažbu od 0,04 mil. m³ v Nitrianskom kraji po 0,53 mil. m³ v Prešovskom kraji (obr. 1).

V roku 2019 bola nadpriemerná náhodná vykonaná ťažba, oproti 19 ročnému priemeru z rokov 1996 – 2014, ktorý je na úrovni 418 tis. m³, v 3 krajoch: v Žilinskom kraji (2,66 mil. m³), Banskobystrickom (0,85 mil. m³) a Prešovskom (0,53 mil. m³).

Obrázok 1. Objem vykonanej náhodnej ťažby v jednotlivých krajoch podľa skupín drevín v roku 2019

Figure 1. The volume of sanitary felling by regions and groups of tree species (coniferous and broadleaved trees) in 2019.

V relatívnom vyjadrení bola náhodná vykonaná ťažba v roku 2019 za celé Slovensko 54,3 % (o 1,8 % menej ako v r. 2018). Nad touto hranicou bola relatívna náhodná vykonaná ťažba len v Žilinskom kraji (88,7 %) a v Bratislavskom kraji (55,1 %). V ostatných krajoch sa relatívna náhodná vykonaná ťažba pohybovala od 12,7 % (Nitriansky kraj) do 53,5 % (Trnavský kraj) (tab. 1).

V Žilinskom kraji sa na náhodnej vykonanej ťažbe podieľali ihličnaté dreviny z 98,5 %. Hlavným škodlivým činiteľom tu bol lykožrút smrekový, ktorý je kalamitne premnožený na smreku. V ostatných krajoch sa podiel ihličnatej náhodnej vykonanej ťažby pohyboval od 18,5 % v Nitrianskom kraji až po 91,9 % v Bratislavskom kraji.

Tabuľka 1. Štruktúra náhodných vykonaných ťažieb podľa krajov v roku 2019
Table 1. Structure of sanitary felling by regions in 2019.

Kraje	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Banskobystrický	770 638	83 237	853 875	41,5%	1 013 668	1 044 022	2 057 690
Bratislavský	173 791	15 278	189 069	55,1%	181 609	161 453	343 062
Košický	294 848	73 688	368 536	35,9%	432 656	593 957	1 026 613
Nitriansky	8 421	37 036	45 457	12,7%	18 189	340 956	359 145
Prešovský	457 869	77 757	535 626	33,7%	691 094	896 012	1 587 106
Trenčiansky	268 140	81 946	350 086	42,0%	372 679	460 114	832 793
Trnavský	114 768	34 981	149 749	53,5%	121 219	158 806	280 025
Žilinský	2 621 985	39 167	2 661 152	88,7%	2 905 727	94 427	3 000 154
Spolu	4 710 460	443 090	5 153 550	54,3%	5 736 841	3 749 747	9 486 588

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov v krajoch

Predpokladáme, že v Žilinskom kraji budú dominovať náhodné ťažby aj nasledujúcich 1 – 5 rokov. Kalamita podkôrneho hmyzu trvá a jej včasnému spracovaniu bránia administratívne postupy súvisiace najmä s ochranou prírody. K zníženiu škôd je nevyhnutné vynaložiť obrovské úsilie pre zabezpečenie hygieny porastov a chrobačiare treba asanovať včas (t. j. kým je ešte larva alebo kukla pod kôrou) a dôsledne (neponechávať spilené chrobačiare v poraste, zvyšky po ťažbe spáliť, zoštíepkovať, alebo vyvieť z porastov na asanáciu mimo lesa, aspoň 2 km od smrečín).

Keďže v Prešovskom a v Banskobystrickom kraji je viac chránených území, škody podkôrným hmyzom v smrekových porastoch v okolí území, kde sa opatrenia ochrany lesa nevykonávajú, budú v týchto krajoch v najbližších 5 rokoch stúpať. Borovicové porasty na Spiši (Prešovský a Košický kraj) a na Záhorí (Bratislavský a Trnavský kraj) budú pod zvýšeným tlakom podkôrných druhov hmyzu. Aj keď sa borovica lesná a čierna považujú za dreviny odolné voči suchu, extrémne hodnoty znížia obrannyschopnosť borovic a borovica lesná tak bude napádaná najmä podkôrnými druhmi hmyzu a tracheomykóznymi hubami (*Leptographium*), borovica čierna najmä hubami (*Sphaeropsis sapinea*, *Cenangium ferruginosum*). Nitriansky, Trnavský, Trenčiansky a Bratislavský kraj budú pod zvýšeným tlakom zveri. V dôsledku žeru asimilačnej hmoty mniškou veľkohlavou v Bratislavskom, Trnavskom, Nitrianskom, Banskobystrickom a Košickom kraji v rokoch 2019 a 2020 môžu dubové porasty horšie plodiť žalude a tým sa môže znížiť prirodzená obnova dubových porastov.

Pod'akovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-0707-12, APVV-14-0567, APVV-15-0531, APVV-15-0348, APVV-19-0116 a APVV-19-0119 financovaných agentúrou APVV a projektu „SLOVLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.,“ ktorý je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Adresa:

Ing. Andrej Kunca, PhD.

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochrannárska služba,
Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica

e-mail: andrej.kunca@nlcsk.org